

Mange folkepensionister har en meget stram økonomi, men det er alligevel kun de færreste af dem, der kommer under Danmarks Statistiks nye "fattigdomsgrænse".

En folkepensionist, der kun har sin folkepension og lidt ATP kan ikke leve i sus og dus. Mange pensionister har en meget stram økonomi, selvom de ligger over den "lavindkomstgrænse" som Danmarks Statistik har beregnet til at være 117.200 kr. om året efter skat.

Grænsen på de 117.200 kr. når Danmarks Statistik frem til ved at kigge på, hvilken disponibel indkomst efter skat vi alle har. Den midterste indkomst – altså den, hvor nøjagtig 50 pct. af os ligger under og 50 pct. ligger over, kaldes medianindkomsten.

Samtidig tager man højde for, hvor mange personer der er i hustanden til at betale udgifter. Det er det, man kalder "den ækvivalerede disponible indkomst".

Lavindkomstgrænsen er fastsat til halvdelen af den "ækvivalerede disponible indkomst". I 2016 svarer det til en indkomst på 117.200 kr.¹.

En folkepensionist, der får fuld ældrecheck, men derudover ikke har andre indkomster, ligger over denne indkomstgrænse. Dvs. at almindelige folkepensionister med den "lavest mulige indkomst" ikke tilhører lavindkomstgruppen, som den er defineret af Danmarks Statistik. Derfor er det kun i særlige tilfælde at folkepensionister har en indkomst under lavindkomstgrænsen.

Efter Ældre Sagen opfattelse er det et lidt "tilfældigt" tal, der primært siger noget om *indkomstulighed*. Grænsen bruges imidlertid også som *en indikator* for fattigdom – sammen med andre indikatorer. I Danmark lægges grænsen normalt ved 50% af medianindkomsten, mens EU bruger 60%, men Danmarks Statistik offentliggør også tal for antallet med en indkomst under 60% medianindkomsten.

For at vide om en årlig disponibel indkomst på 117.200 kr. er nok til, at man ikke er fattig, mangler der bl.a., at Danmarks Statistik eller en anden myndighed opstiller budgetter for forskellige familietyper, der viser, om man har råd til at leve på en måde, så man ikke kan anses for fattig.

Hvornår man er fattig er ikke et objektivi begreb, men i andre lande opstiller man sådanne budgetter, hvor "eksperter" vurderer hvor stor en indkomst, man skal have. Beløbet kan være forskelligt for forskellige familietyper, aldersgrupper og forskellige landsdele (især i lande, der er større end Danmark).

I Danmark har Rockwoolfonden senest anvendt budgetmetoden til at undersøge hvilken indkomst, der er nødvendig for ikke at leve i fattigdom. Rockwoolfonden har opstillet budgetter for forskellige familier – enlig og par med og uden børn, men *ikke* for pensionister.

¹ Indkomstgrænsen for 5 indkomstdecil er 234.523 kr. dvs. halvdelen af medianindkomsten er godt 117.200 kr., jf. Statistikbanken /IFOR21.

Med det forbehold kan vi konstatere, at lavindkomstgrænsen i 2016 er på 117.200 kr. efter skat. Det betyder, at en folkepensionist, der ikke har anden indkomst end folkepensionen, netop ligger over denne grænse.

For en enlig udgjorde den fulde folkepension inklusiv ældrecheck 166.144 kr. i 2016. Efter skat svarer det til ca. 121.300 kr. om året. For et par er den tilsvarende pension i alt på 253.976 kr. før skat og ca. 193.900 kr. efter skat.

Det er også over lavindkomstgrænsen, fordi lavindkomstgrænsen er defineret som *ækvivaleret disponibel indkomst*, dvs. der er taget højde for "stordriftsfordele", når der er flere personer i husstanden. For pensionistparret svarer den samlede indkomst efter skat på 193.900 kr. til en ækvivaleret indkomst for hver ægtefælle på ca. 129.250 kr., fordi man beregner stordriftsfordelen for et par ved at tage den samlede indkomst og dividere med 1,5 (og ikke 2, som man umiddelbart kunne forvente).

En del folkepensionister uden supplerende indkomst får ikke ældrecheck, fordi de har for stor likvid formue. I 2016 var grænsen for at få ældrecheck en likvid formue på 82.600 kr. Det er et definitionsspørgsmål, om man vil anse en person med lav indkomst og fx 83.000 kr. i banken for fattig.

Langt de fleste folkepensionister med lav indkomst har en disponibel indkomst, der er noget højere end lavindkomstgrænsen, fordi de typisk også får boligydelse, eller fordi Danmarks Statistik medregner en indkomst i form af "beregnet lejeværdi", for de, der bor i ejerbolig. De 10 pct. folkepensionister med lavest disponibel indkomst i 2016 havde i gennemsnit en disponibel indkomst på 123.088 kr.

Ifølge Danmarks Statistik var der i 2016 16.754 folkepensionister², der havde en indkomst under lavindkomstgrænsen.

Der kan være flere grunde til, at en folkepensionist har en indkomst under lavindkomstgrænsen, selv om den fulde folkepension efter skat ligger over grænsen.

En af dem er, at såkaldte "brøkpensionister" udgør en del af gruppen. Dvs. pensionister, der ikke har opholdt sig i Danmark i tilstrækkelig mange år til at være berettiget til fuld folkepension. En pensionist, der fx har opholdt sig i Danmark i 20 år mellem det 15. år og folkepensionsalderen, vil kun få 20/40 af den fulde folkepension.

Ifølge Danmarks Statistik var der i 2017 27.200 folkepensionister med brøkpension, og heraf havde knap 3.500 en indkomst under lavindkomstgrænsen, jf. DST Analyse 2018:06. Her er dog tale om en specialanalyse, der inddrager "personligt tillæg til brøkpensionister".

I den indkomstopgørelse, der danner grundlag for opgørelsen af medianindkomsten indgår disse tillæg imidlertid ikke. (Ifølge dokumentationen for variabelen "Folke- og førtidspension" indgår

² Jf. Statistikbanken/IFOR11A. Det er uklart præcis, hvordan dette tal hænger sammen med de tal, der fremgik af Jyllands Postens artikel, hvor antallet over 60, der har en indkomst under fattigdomsgrænsen er opgjort til 13.238. Men antallet af 65-årige, der har en indkomst under den *relative fattigdomsgrænse*, dvs. hvor der ikke alene ses på indkomst, men også formue, er ifølge Danmarks Statistiks opgørelse godt 8.000 personer, som ikke nødvendigvis er folkepensionister, selv om de er over 65 år.

kun skattepligtig pension og varmetillæg.³ Det betyder, at en del af de 16.754 folkepensionister, der ligger under lavindkomstgrænsen, kan være brøkpensionister, der i realiteten har en højere indkomst, men som i Danmarks Statistiks indkomstregister har lav indkomst, fordi ”personligt tillæg til brøkpensionister” ikke er medtaget i indkomstregistret).

Udover brøkpension, kan store renteudgifter eller underskud ved selvstændig virksomhed være grunde til, at folkepensionister ligger under lavindkomstgrænsen.

³ Jf. <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/personindkomst/folkefortid-13>